

Willeskoppig over Windturbines

Zorgen over windturbines in de Lopikerwaard van Montfoort

Februari 2021

Als bezorgde medebewoner van Montfoort vraag ik u om de petitie tinyurl.com/willeskoppig te ondertekenen als u zich in het volgende kunt vinden:

- Ik roep de Raad van de gemeente Montfoort op om geen windturbines te bouwen op plaatsen waar ze hinderlijk of schadelijk zijn voor mens of natuur/het landschap. Ik ben zeker niet tegen windenergie als dit op een goede manier ingepast kan worden.
- Daarnaast vraag ik om goed met de omliggende gemeenten af te stemmen over plaatsing van eventuele windturbines, zodat ook inwoners en natuur rond de gemeentegrenzen van Montfoort gespaard blijven.
- Ten slotte wil ik de gemeente verzoeken om haar inwoners een volwaardige stem te geven in 'het hoe en waar' van eventuele windturbines en gezamenlijk tot een besluit te komen. Net zo goed wil ik inwoners van Montfoort vragen deel te nemen aan het debat en de ruimte voor inspraak ook te benutten.

In deze brief wil ik graag een aantal onderwerpen behandelen om bovenstaande verzoeken verder toe te lichten:

- De Lopikerwaard van Montfoort
- Energietransitie en de RES
- Inwonerparticipatie in Montfoort
- Gezondheidseffecten van windturbines
- Horizonvervuiling
- Beleidskeuzes

De Lopikerwaard van Montfoort:

De gemeente Montfoort vormt samen met Oudewater, IJsselstein en Lopik de Lopikerwaard. Staatsbosbeheer omschrijft op haar website de Lopikerwaard als: *“een fraaie combinatie van historisch cultuur- en natuurlandschap. Het ademt de sfeer van vroegere tijden: veenweiden, lange sloten, koeien in de wei, molens, eeuwenoude houtkades, eindeloze boerderijlinten en karakteristieke knotwilgen vormen het oude polderlandschap”*.

Ik ben inwoner van Montfoort en opgegroeid in Willeskop. Dit is een gebied met karakteristieke lintbebouwing en zeer oude cope-ontginningen. Op de cultuurhistorische waardekaart van de gemeente Montfoort zijn verschillende gebouwen en weilanden in Willeskop aangemerkt als landschapselementen met hoge waarde. Daarbij kent het gebied sinds enige jaren het natuurgebied Willeskop (“vogelmagneet van de Lopikerwaard”, AD 13 februari 2021) dat onder andere verschillende soorten weidevogels herbergt en een belangrijk recreatief gebied is. Ik schrijf over Willeskop, omdat ik dit gebied het beste ken en mijn hart hier ligt. Maar ook andere gebieden buiten de bebouwde kom van Montfoort, zoals Blokland en het gebied behorende bij Landgoed Linschoten zijn natuur- en cultuurhistorisch belangrijk en daarmee het beschermen waard.

Energietransitie en de RES:

Voor het reduceren van de CO₂-uitstoot moet Nederland de komende jaren inzetten op energiebesparing en een overstap maken naar duurzame energie. Om deze overstap te realiseren is de RES in het leven geroepen (Regionale Energie Strategie). Nederland is in de RES ingedeeld in 30 regio's, waarbij elke regio wordt gevraagd om een plan op te stellen voor CO₂-reductie en het

Willeskoppig over Windturbines

duurzaam opwekken van (de eigen) energie. Montfoort zit in de Utrechtse energieregio U16. Er wordt binnen de U16 een samenwerking beoogd tussen de 16 gemeenten, 4 waterschappen, de provincie, inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Inwonerparticipatie is hierbij een belangrijk speerpunt.

Inwonerparticipatie in Montfoort:

Montfoort heeft haar inwonerparticipatie vormgegeven door in 2020 een paar online bijeenkomsten te organiseren, waarbij inwoners gevraagd werd een vragenlijst en poll in te vullen. In deze vragenlijst en poll is gevraagd naar de voorkeur van inwoners ten aanzien van zonne- en/of windenergie en locaties hiervoor.

Hoewel de gemeente zeker geprobeerd heeft inwoners mee te laten denken, vraag ik me af hoeveel mensen daadwerkelijk op de hoogte waren of zijn van wat er speelt ten aanzien van de energietransitie in de gemeente. Er heeft namelijk slechts een zeer beperkt aantal mensen deelgenomen aan de inwonerbijeenkomsten, vragenlijst en poll. Ik hoop dat meer inwoners de komende tijd hun stem laten horen in dit energiedebat. De volgende gemeenteraadsbesluiten zijn essentieel voor hoe ons landschap en onze leefomgeving er in de toekomst uit gaan zien. Onder de inwoners die wel hebben deelgenomen aan de online bijeenkomsten, was er een duidelijke voorkeur zichtbaar voor zonne-energie (bij een keuze tussen wind en zon). Er werd over het algemeen 'een overtuigend nee' gegeven ten aanzien van het plaatsen van mogelijke (grote) windturbines in de gemeente Montfoort.

Mede vanwege de toenemende grootte van windturbines maken inwoners zich zorgen over slagschaduw en over geluidsoverlast en daarmee samenhangende negatieve gezondheidseffecten. Ook bestaat er zorg over horizonvervuiling en mogelijke effecten op natuur(gebieden). Deze zorgen leven overigens niet alleen bij inwoners van onze gemeente. Vrijwel overal waar plannen zijn voor windturbines ontstaat (soms hoog oplopend) protest onder omwonenden.

Ik begrijp en onderschrijf de noodzaak tot overgang naar duurzame energie. Ik hoop wel dat de gemeente haar inwoners actief meeneemt in besluitvorming hieromtrent en luistert naar zorgen en bezwaren. Denk met elkaar buiten de kaders, wees creatief in oplossingen en laat de energietransitie echt een project worden van de overheid samen met haar burgers.

In Oudewater is bijvoorbeeld mede dankzij inspraak van inwoners onlangs het voorstel neergelegd om in ieder geval tot 2030 geen grote windturbines te plaatsen (IJsselbode, 16 februari 2021). Oudewater gaat voor dit moment inzetten op zonne-energie op daken, kleinschalige zonnevelden en kleine windturbines (tot 20 meter). Oudewater roept ook op tot verdere inwonerparticipatie bij invulling van de energietransitie. Het is dus ook aan ons als inwoners om onze betrokkenheid hierin te tonen.

Gezondheidseffecten van windturbines:

Internationaal bestaat er nog veel discussie over de gevolgen van windturbines voor de gezondheid van omwonenden. Het Europees Hof van Justitie heeft gezegd dat overheden bij windturbineprojecten zelf vooraf vast moeten stellen dat gezondheid van omwonenden niet wordt aangetast. Daarom is het zaak om zeer zorgvuldig te zijn in bouw van turbines.

Landen als Denemarken en Duitsland lopen voorop in duurzame energie. In deze landen wordt een afstand gehanteerd tot woningen van 10 keer de hoogte van een windturbine. Dat betekent dat er bij een windturbine van 150 meter een afstand zou moeten worden gehanteerd van 1500 meter tot huizen. Bij 260 meter is dat dus zelfs 2600 meter. Binnen deze afstand zou er sprake kunnen zijn van geluidshinder door een lage bromtoon met concentratieverlies als gevolg. Ook wordt er een samenhang met stress- slaap- en serieuze gezondheidsklachten genoemd. Audioloog De Laat van

Willeskoppig over Windturbines

het LUMC pleit ervoor dat de overheid en bedrijven die windmolens plaatsen dit goed plannen. De meeste kans ziet hij daarom voor het plaatsen van windmolens op zee.

Horizonvervuiling:

Waar eerdere windmolens nog enigszins bescheiden waren in schaal, worden er nu windturbines ontwikkeld van 150, 240 of zelfs 260 meter hoogte. In de IJsselbode van 9 februari 2021 staat een afbeelding die laat zien wat een hoogte van 260 meter betekent in een open weidelandschap als dat van Montfoort. Een dergelijke turbine is zeer (beeld)bepalend in ons cultuurhistorisch natuurlandschap waarin nu alle ruimte is voor rust, vogel-/natuurbescherming en ontspannen recreëren. Onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau wees uit dat inwoners van Nederland hun 'Nederlands landschap' net zo belangrijk vinden als 'democratie' of 'vrijheid' (Column Martin Sommer, Volkskrant 25 september 2020). Ik hoop dat de gemeente Montfoort zuinig blijft op haar landschap en natuur en naast de focus op CO2-reductie ook oog blijft houden voor leefbaarheid.

Beleidskeuzes

Hoewel de neiging bestaat om het plaatsen van windturbines te zien als iets van politiek linkse partijen en de weerstand ertegen dus als politiek rechts, is dit te kort door de bocht. Oud PvdA-minister Ronald Plasterk roept op om voorzichtig te zijn met het verder door blijven bouwen van windturbines in ons land. Als gekeken wordt wat daadwerkelijk de energieopbrengst is van windenergie komt dat nu neer op slechts 2% van het totaal. Dat betekent dat er nog heel veel meer (grote) windturbines in een dichtbevolkt gebied als Nederland moeten worden geplaatst om dit percentage te verhogen en te kunnen voldoen aan de klimaatdoelstellingen. Ik denk dat dit voor inwoners en landschap te ingrijpend is en dat het zaak is om nationaal én internationaal te kijken naar schone alternatieven en additieven.

Een gedeeltelijk alternatief zou al kunnen liggen in het veel beter benutten van het zogenaamde 'hard oppervlak' in Nederland. In Nieuwsuur van 18 februari 2021 geeft hoogleraar energietransitie Jan Rotmans aan dat Nederland 2,5 miljard m² hiervan heeft. Dit bestaat bijvoorbeeld uit bedrijfsdaken, woningdaken en de haven van Rotterdam. Nederland zou volgens Rotmans de klimaatdoelstellingen kunnen halen als de helft van dit (reeds bebouwde!) oppervlak wordt vol gelegd met zonnepanelen. Zonne-energie kent net als windenergie een probleem van opslag op momenten dat het weer niet meezit. Dus mogelijk is dit voor dit moment niet het volledige antwoord op dit complexe vraagstuk. Desalnietemin toont het wel dat er meer mogelijk is als we met elkaar meedenken en samen de schouders eronder zetten.

Daarmee hoop ik dat de lokale, provinciale en landelijke overheid niet doorgaat met het volbouwen van ons landschap met (grote) windturbines en haar beleid aanpast richting een schoon energiebeleid dat ook op het gebied van leefbaarheid en landschaps-/natuurbehoud duurzaam is.

Conclusie:

Al met al onderschrijf ik de noodzaak om een overstap te maken naar duurzame energie. Maar wel in gezamenlijkheid en wel met behoud van gezondheid, leefbaarheid, landschap en natuur. Ik verzoek de gemeente Montfoort en de U16 daarom om samen met haar inwoners te zoeken naar de best mogelijke oplossingen en alleen windturbines te plaatsen als en waar het ook écht kan.